

PRÁGAI TAMÁS

Napistenek

A régiek voltak a nagy utazók.

A „régiek” – így, idézőjelben, közelebbi megjelölés nélkül.

Végig a Selyemúton, Kína és a Róma közt tevé- és öszvérháton, folyóhoz érve az érzékeny árut ügyes csomagokban gályára rakni fel, melyet lassú járású ökrök vontatnak sodrással szemben, majd ismét a hágókon is fürgén kapaszkodó öszvérek hátára kötni a parti révnél, ügyelni a rakodókra, és pontosan számon tartani valamennyi bálát. Városokon át, melyeket csak nemrégiben ástak ki lelkes régészek a homok alól, hogy a faragottkő-ornamentikájára rácsodálkozzanak; országokon keresztül, melyekről ma annyit tudunk, hogy a turista számára elkerülendők.

Ők tudták, mit jelent: estére sivatagi városba érni. Ez még utazás volt, idő, változás, törődés és tapasztalat. Valódi élet.

Manapság: utazgatunk.

Utazásainkat alapvető kapkodás kíséri.

A bőröndbe a legszükségesebb lomok kerülnek, napolaj, fehér sortnadrág, fürdőlepedők, esőköpeny. Útlevel és repülőjegy. Az utazásra csábító iroda ma a következő szlogennel hirdeti ajánlatát: „napfény és boldogság”. Nem egy kellemes helyet (mondjuk egy sümegi kiskocsmát vagy egy meleg vizű fürdőt) ajánl, hanem egzotikumot. Első osztályú szálloda egész dél előtt terített svédasztallal, a parton édesvizű úszómedence. Az utazás csillagászati pontossággal, napra, sőt percre beosztott programmal és utazási tervvel, olajozottan zajlik.

Mindez kellék. Az egzotikum vonzereje. A modern hős, az utazó évről évre megmártózik valami távoli nyaralóparadicsomban, majd kipihenten hazatér, és elmondja: A Riviérán voltam. Tajvanon töltöttem egy hetet. Remek hely Tunézia. Megfiatalodott, megújult. Úgy viselkedik, mint a tenger mélyéről, vagy a nyaralóhelyek romos sziklatemplomai és piramisai közül időről időre felbukkanó Napisten. Ő a megújulás maga, a megtestesült örök élet.

Ezért idegenkedem mindattól, ami egzotikus. Az utazás nekem sokáig Közép-Európát jelenti. Krakkóba,

a természetes adottságnak felfogott műemlékek megtekintése mellett elsősorban az olcsó túracipő és vasútmodell beszerzése végett. Később, kamasz- és sokáig nyúló késő kamaszkorom idején a térség abszurditására lettem fogékony. Borzongva élveztem, hogy az utasait Neszebárba szállító bolgár távolsági busz nem áll meg a pályaudvaron, hanem a megállóban rajzó tömeget éppen csak megközelítve, lassú haladás közben nyitja ki ajtajait, hogy a túlsorduló utasfelesleg a lépésben haladó buszról potyogjon le és kapaszkodjon rá föl, s így, menet közben oldja meg a szükséges helycsere-t. Engem, tizenhét éves koromban nem lepett meg a görög vasúti közlekedés rendje: az, hogy görög házigaárdák a menetrend mellőzésével, találmásra balag ki a közeli vasútállomásra délelőtt, amikor a közeli Thesszalonikibe óhajt utazni, és kézicsomagját a peronra, magát a vasúti étterem székébe dobva vegyül el a többi görög közt. Tudta, hogy igaza van, hiszen a menetrend egyáltalán nem áll összefüggésben a vonatok közlekedésével. A szerelvény türelmetlen európai turisták és már enyhén spicces helybéliek öröme órák múlva váratlanul fut be majd úgyis.

Azt gondolom: ez még – talán – utazás volt. Meghökentő és kiszámíthatatlan, emberpróbáló, sőt veszélyes. Amit az utazási iroda reklámfotója kínál, biztonságos és kiszámítható. Néha eltűnök, melyik is tetszik. ■

